

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 3.6.2009
COM(2009) 257 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Skupna zaveza za zaposlovanje

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Skupna zaveza za zaposlovanje

1. UVOD

Recesija najbolj vpliva na ljudi: sedanji največji izziv za EU mora biti preprečitev visoke stopnje brezposelnosti, ustvarjanje novih delovnih mest ter utrditev poti za gospodarsko prenavo, trajnostno okrevanje in rast. To se lahko doseže le s tesnejšim sodelovanjem med zainteresiranimi stranmi, boljšim usklajevanjem politik in vzajemnim učenjem, tj. skupno zavezo za razvoj in izvajanje pravih politik in ukrepov za ohranitev trajnostnih delovnih mest v trdnih gospodarskih dejavnostih in pomoč ljudem pri produktivnem zaposlovanju, za podporo najšibkejšim ter za pripravo na delovna mesta ter znanja in spretnosti v prihodnosti. Ukrepi, potrebni za boj proti vplivom trenutne krize na družbo in zaposlovanje, morajo ustrezati nujnim strukturnim reformam, ki obravnavajo dolgoročne izzive globalizacije, demografskih in klimatskih sprememb.

Lizbonska strategija EU je pokazala, da ustvarjanje delovnih mest sloni na politikah za aktivno zaposlovanje, zanesljivem makroekonomskem okvirju, naložbah v spretnosti, raziskavah in infrastrukturi, boljši zakonodaji ter spodbujanju podjetništva in inovacij. EU se je na krizo hitro odzvala z Evropskim načrtom za oživitev gospodarstva, ki poudarja, da se je treba upreti vplivom krize na delovna mesta. Prvi učinki načrta že veliko obetajo, mreže socialne varnosti pa so prevzele stabilizacijsko vlogo. Ukrepi držav članic za oživitev gospodarstva so v veliki meri skladni z dolgoročnimi reformnimi cilji Unije (glej Prilogo 1).

Ker pa zaradi gospodarske krize trg dela še naprej slabi, so potrebni dodatni ukrepi. Komisija, države članice, Evropski parlament, socialni partnerji in predstavniki civilne družbe že od spomladanskega zasedanja Evropskega sveta preučujejo najboljše načine za obvladovanje vpliva krize na delovna mesta.

2. SKUPNA ZAVEZA ZA ZAPOSLOVANJE: KLJUČNE PREDNOSTNE NALOGE IN UKREPI

Evropa recesije ne sme zgolj reševati, temveč jo mora spremeniti v priložnost za ustvarjanje produktivnejšega in inovativnejšega gospodarstva z bolj usposobljeno delovno silo in nizkimi emisijami ogljika. Tako gospodarstvo ima odprte in vključujoče trge dela z bolj povezano in egalitarno družbo ter delovnimi mesti, ki upoštevajo starost, enakost spolov in ravnotežje med poklicnim in zasebnim življenjem. To ne more biti enkratno prizadevanje, temveč trajen kolektivni proces.

Evropski trgi dela se bodo zaradi krize korenito spremenili. Delavcem in gospodarskim družbam je treba zagotoviti potrebna sredstva za uspešno prilagajanje na spreminjajočo se stvarnost: za ohranitev zanesljivih delovnih mest, okrepitev znanja in spretnosti na vseh ravneh, vračanje ljudi nazaj na delo in vzpostavitev

pogojev za ustvarjanje novih delovnih mest. „Zelena delovna mesta“ lahko postanejo ključni segment rasti prihodnjih trgov dela EU: že danes se lahko več kot 20 milijonov delovnih mest v EU šteje za „zelene“ (10 % vseh zaposlitev), nedavno pa je bilo dokazano, da se lahko delovna mesta samo v sektorju za obnovljivo energijo do leta 2020 podvojijo na 2,8 milijona¹.

Prožna varnost je še vedno pravi pristop k posodobitvi in spodbujanju prilagodljivosti trgov dela, povečanju konkurenčnosti in pripravam na gospodarsko okrevanje. Komisija pozdravlja dogovor socialnih partnerjev EU v okviru skupnega delovnega programa o nadzoru izvajanja skupnih načel EU o prožni varnosti in oblikovanju skupnih ugotovitev.

Sporočilo Komisije „Spodbujanje okrevanja evropskega gospodarstva“² opisuje številne elemente, ki državam članicam pomagajo oblikovati in izvajati primerne in učinkovite politike zaposlovanja. Na tem temelju so na spomladanskem zasedanju Evropskega sveta in treh delavnicah o zaposlovanju v Madridu, Stockholmu in Pragi aprila 2009 pripomogli k opredelitvi **treh ključnih prednostnih nalog**: ohranjanje zaposlenosti, ustvarjanje novih delovnih mest in spodbujanje mobilnosti, nadgrajevanje znanja in spretnosti ter usklajevanje s potrebami na trgu dela, ter povečanje dostopa do zaposlitve. Tudi na evropskem vrhu o zaposlovanju 7. maja je bila omogočena izmenjava mnenj o teh prednostnih nalogah in sprejeto skupno stališče o 10 ukrepih³.

Na podlagi tega skupnega prizadevanja sporočilo predlaga skupno zavezo EU za zaposlovanje zaradi okrepitve sodelovanja med Unijo in državami članicami ter med socialnimi partnerji EU pri treh ključnih prednostnih nalogah, ki bo osredotočeno na konkretne ukrepe in bo imelo podporo vseh razpoložljivih instrumentov Skupnosti, zlasti Evropskega socialnega sklada (ESS) in Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji. Prednostne naloge in ukrepi morajo ustrezati spreminjajočemu se trgu dela in proračunskim stanjem držav članic ter čim bolj povečati dodano vrednost ukrepov EU pri podpori prizadevanj držav članic in socialnih partnerjev. Skupna zaveza mora prispevati k vlogi Evrope pri oblikovanju globalnega prizadevanja mednarodne skupnosti za okrevanje in trajnostno rast. Napredek pri izvajanju morajo obravnavati Komisija, države članice in socialni partnerji na tristranskem socialnem vrhu.

2.1 OHRANJANJE ZAPOSLENOSTI, USTVARJANJE DELOVNIH MEST, SPODBUJANJE MOBILNOSTI

Začasna uvedba skrajšanega delovnega časa je bila učinkovita pri ohranjanju zaposlenosti v več državah članicah, zlasti če sta jo spremljala finančna podpora zaradi izgube dohodka in usposabljanje. Je pomemben del načel EU o prožni varnosti in nacionalnih modelov prožne varnosti. Taka ureditev lahko podjetjem prihrani znatne stroške odpuščanja in ponovnega zaposlovanja, prepreči izgubo človeškega kapitala, specifičnega za posamezna podjetja, in hkrati poveča zaposljivost delavcev. Tovrstna ureditev mora biti začasna in dobro usmerjena, ne sme oslabiti udeležbe na

¹ Glej: http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2009_employ_res_report.pdf

² COM (2009) 114, 4.3.2009.

³ Glej: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en&eventsId=173&furtherEvents=yes>

trgu in konkurenčnosti, od nje pa morajo imeti korist tudi MSP in delavci s pogodbami za določen čas.

Ustvarjanje delovnih mest zahteva okolje, primerno za podjetništvo, inovacije in samozaposlitev, ter tudi večji poudarek na politikah na strani povpraševanja. Podobno lahko praktična usmerjenost k predvidevanju in obvladovanju prestrukturiranja podjetij – s sodelovanjem podjetij, delavcev, socialnih partnerjev in javnih organov – izboljša konkurenčnost in prilagodljivost ter delavcem zagotavlja varno poklicno pot, hkrati pa ohranja gospodarsko sestavo regij in skupnosti. Komisija pozdravlja skupno delo socialnih partnerjev pri prestrukturiranju, ki bi moralo biti podlaga za boljše izvajanje na podlagi informacij. Sporazumi, ki vključujejo javne zavode za zaposlovanje in socialne partnerje, lahko presežnim delavcem zagotovijo podporo za iskanje nove zaposlitve in tudi usposabljanje. Države članice lahko dodelijo državno pomoč novim malim podjetjem, ki so bila ustanovljena v regijah prejemnicah pomoči ali so jih ustanovile ženske. Eurofond, Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer, in Cedefop, Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja, bosta začela zagotavljati informacije in strokovna poročila o obvladovanju sprememb in predvidevanju potrebnih znanj in spretnosti.

Tudi sredi trenutne krize v Evropi ostaja še veliko delovnih mest nezasedenih zaradi neskladnosti med ponujenimi kvalifikacijami in potrebami trga dela. Delavcem, ki so izgubili službo, je treba ponuditi boljše možnosti, da si delo poiščejo v tujini, ne da bi s tem izgubili pravico do nadomestil za primer brezposelnost v državi bivanja. Ta možnost sicer že obstaja, je pa na splošno omejena le na tri mesece. Tudi mobilnost, vključno z mobilnostjo vajencev in pripravnikov, je trenutno zelo omejena zaradi različnih položajev v državah članicah in pomanjkanja informacij državljanov o možnostih za mobilnost. Ključno vlogo pri tem imajo javni zavodi za zaposlovanje. Učinkovito izvajanje direktive o napotitvi delavcev zahteva okrepljeno upravno sodelovanje in izmenjavo dobre prakse.

Predlagani prednostni ukrepi

Boljša uporaba ureditve skrajšanega delovnega časa

- Države članice oblikujejo učinkovite sheme, ki jih podpira Evropski socialni sklad (ESS), za ohranjanje izvedljive zaposlenosti in optimiziranje vpliva začasne uvedbe skrajšanega delovnika in usposabljanja, hkrati pa se izogibajo negativnim učinkom (glej Prilogo 2).

Boljše predvidevanje in upravljanje prestrukturiranja

- Komisija je vzpostavila praktični „Priročnik za prestrukturiranje“⁴; Na tej podlagi lahko izmenjava izkušenj med vsemi zainteresiranimi stranmi pripelje do razvoja najboljših praks, da se s pomočjo ESS olajša predvidevanje in upravljanje prestrukturiranja podjetij;
- Za olajševanje postopkov prestrukturiranja lahko socialni partnerji uvedejo sektorska partnerstva, tj. specifične akcijske načrte in dogovore o razdelitvi

⁴

Glej: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=sl>

bremen z regionalnimi in lokalnimi organi s podporo ESS. Taka partnerstva lahko s podporo Komisije ustrezajo sektorjem, ki se spopadajo z izzivi, povezanimi s celotno EU, kot je bilo v primeru avtomobilske industrije. Podobno bi se morali socialni partnerji in lokalni organi, kadar je to mogoče, dogovoriti, da bi delavcem, ki jim preti odpuščanje, pomagali najti delo z usposabljanjem, svetovanjem in iskanjem delovnih mest. Odpuščanje mora biti le zadnja možnost.

Pospešeno ustvarjanje novih delovnih mest

- Države članice morajo pospešiti prizadevanja za ustvarjanje prijaznega okolja za podjetništvo, npr. s trajnostnim zmanjšanjem stroškov dela, ki ne spadajo v plačo, naložbami v raziskave in infrastrukturo, zmanjšanjem upravnih bremen, spodbujanjem boljše zakonodaje in pospeševanjem razvoja MSP.
- Države članice morajo s podporo socialnih partnerjev in ESS pomagati brezposelnim in mladim pri ustanavljanju njihovih podjetij na trajnostni osnovi, npr. z omogočanjem poslovnega usposabljanja in začetnim kapitalom.

Olajševanje mobilnosti

- Komisija bo začela obsežno kampanjo za ozaveščanje in informiranje o priložnostih za mobilnost v EU, katere osnova bo zaposlitveni portal „EURES“⁵. Vzpostavila bo tudi novo spletno storitev „Primerjaj in prikaži“. Pilotna različica bo na voljo pred koncem leta 2009 in bo zagotavljala informacije o poklicih, priložnostih za učenje in usposabljanje ter pomagala uskladiti posameznikove kompetence s prostimi delovnimi mesti po Evropi.
- Spodbudi se države članice, da na 6 mesecev podaljšajo pravico do prejemanja nadomestil za primer brezposelnosti za državljane, ki delo iščejo v drugi državi članici.

2.2 NADGRADNJA ZNANJ IN SPRETNOSTI, USKLAJEVANJE S POTREBAMI NA TRGU DELA

Blaginja v Evropi je odvisna od njene sposobnosti za ustvarjanje konkurenčnih in trajnostnih delovnih mest, ki jih zaseda visokokvalificirana delovna sila. Skupna zaveza za nadgradnjo znanj in spretnosti na vseh ravneh je bistvenega pomena za obvladovanje kratkoročnega vpliva krize na zaposlenost in utrditev poti gospodarstvu z nizkimi emisijami ogljika, ki je konkurenčno in temelji na znanju.

Izobraževanje in usposabljanje mora bolj ustrezati potrebam trga dela, tudi v tradicionalnih gospodarskih sektorjih. Mladi potrebujejo prava znanja in spretnosti, da bodo izkoristili trenutne zaposlitvene možnosti, ter medpredmetne spretnosti za prilagajanje trgu dela, ki se hitro spreminja. Nepriznavanje spretnosti in kompetenc, pridobljenih s priložnostnim učenjem, ovira zaposlitvene možnosti. Socialni dialog igra pomembno vlogo pri opredelitvi, pridobitvi in priznavanju spretnosti, zlasti v novih gospodarskih sektorjih.

Da se izkoristi možnosti za okrevanje in spodbudi socialne inovacije, je treba ugotoviti trenutne in prihodnje potrebe po spretnostih, kot določa pobuda Nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta. V nekaterih državah članicah panožni sveti za zaposlovanje in spretnosti že združujejo podjetja, socialne partnerje in javne organe zaradi ugotavljanja prihodnjih potreb. Nekatera partnerstva med univerzami in podjetji želijo izboljšati razvoj študijskih programov, podjetništva in prenosa znanja. Te pobude bi morale postati splošna praksa in zagotoviti podlago za načrte izobraževanja in usposabljanja.

⁵

<http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=sl>

Potreba po posodobitvi izobraževanja in usposabljanja se ne konča pri začetnem izobraževanju. Dokazano je, da je za podjetja, ki ne usposablajo svojih delavcev, dvakrat bolj verjetno, da bodo prenehala delovati. Zlasti MSP in inovativna podjetja pogosto potrebujejo namensko podporo, ker se v nasprotju z večjimi podjetji spopadajo s posebnimi izzivi glede spretnosti in večjimi finančnimi ovirami. Mehanizmi za skupno financiranje javnih organov, podjetij in socialnih partnerjev lahko prispevajo k bolj trajnostnemu in večjemu sodelovanju pri usposabljanju.

Glede na manjše število novih delovnih mest v času krize ljudje, ki končujejo izobraževanje, tvegajo, da bodo nekaj časa brezposelni in neaktivni, kar lahko škodi njihovi zaposljivosti tudi po gospodarskem okrevanju. Brez osnovnih znanj in spretnosti, ki jih vse prepogosto primanjkuje, je še težje najti delovno mesto. Mladi, ki zdaj vstopajo na trg dela, potrebujejo kar najboljšo podporo v obliki posredovanja zaposlitve, praktičnega usposabljanja, povezanega z delovnim mestom, ali dostopa do nadaljnega študija z namenom pridobitve ključnih kompetenc, ki jih potrebujejo za prihodnji uspeh na trgu dela. To lahko zagotovi podpora v obliki: ohranjanja in razvijanja vajeništva v podjetjih in javnem sektorju z dobro oblikovanimi nacionalnimi cilji in ne glede na krizo; več priložnosti za izobraževalno mobilnost, v katero bodo vključeni vajenci, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter pripravniki po diplomi ter odločnih ukrepov za zmanjšanje števila tistih, ki zgodaj opustijo šolanje, ter mladih s prenizko ravni ključnih kompetenc. [Program vseživljenjskega učenja EU je treba prav tako uporabiti za podporo inovativnim ukrepom, s katerimi se raziskuje, kako izboljšati pridobivanje spretnosti, pomembnih za delovna mesta, in partnerstva med podjetji in izobraževalnimi zavodi.](#)

Predlagani prednostni ukrepi

Nadgradnja znanj in spretnosti, krepitev vseživljenjskega učenja

- Komisija bo okrepila agendo Nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta. Po posameznih sektorjih bo predstavila analizo nastajajočih potreb po spretnostih, vključno s spretnostmi za gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika. Razdelila bo Vodnik za usposabljanje v MSP in raziskala možnosti za vzpostavitev panožnih svetov za spretnosti na ravni EU, ki bi združevali podjetja, socialne partnerje in javne organe.
- Države članice morajo uporabiti razpoložljivo podporo ESS za nujno okrepitev svojih zmožnosti za predvidevanje in napovedovanje prihodnjih potreb po znanjih in spretnostih zaradi boljšega usklajevanja povpraševanja in ponudbe znanja in spretnosti v sektorjih in panogah, ki jih je kriza najbolj prizadela. Države članice bi morale še naprej izboljševati kakovost in dostopnost izobraževanja in usposabljanja.
- Države članice morajo skupaj s socialnimi partnerji še naprej razvijati in izvajati nacionalna ogrodja kvalifikacij, ki temeljijo na učnih rezultatih in so povezana z evropskim ogrodjem kvalifikacij. To mora vključevati okrepljene sheme za potrjevanje spretnosti, tudi tistih, pridobljenih s priložnostnim učenjem, zlasti v sektorjih, kjer je potencial za rast zaposlovanja velik, kot so npr. zdravstvene storitve ali storitve dolgotrajne oskrbe.

- Komisija mora skupaj z državami članicami v novem strateškem okviru za izobraževanje in usposabljanje okrepiti učinkovitost vseživljenjskega učenja s spodbujanjem fleksibilnih možnosti za izobraževanje in usposabljanje. EU se je nedavno strinjala, da bi do leta 2020 morale biti v vseživljenjsko učenje vključenih 15 % delavcev, 40 % ljudi, starih med 30 in 34 let, pa bi morale imeti univerzitetno izobrazbo. Za zagotovitev hitrega napredka pri dvigu kvalifikacij delovne sile v skladu s temi merili uspešnosti se države članice spodbuja, naj si zastavijo nacionalne cilje na področjih, ki so zajeta v evropskih merilih, ob upoštevanju lastnih potreb.

Takojšnja pomoč mladim

Države članice morajo s podporo Komisije, ESS in, kadar je primerno, socialnih partnerjev:

- zagotoviti, da se bo do konca leta 2010 vsaj 5 milijonov mladih Evropejcev lahko vključilo v kakovostno vajeništvo. Podjetja bi morala še naprej ponujati mesta za pripravnike, da se razvije zaposljivost študentov;
- nujno razviti strategije za zmanjšanje števila tistih, ki zgodaj opustijo šolanje, in za zagotovitev, da mladi zapustijo šolo s kvalifikacijami na višji srednješolski ravni, saj so mnoge države še vedno daleč od cilja EU, ki je največ 10 % osipa v šolah. To lahko vključuje: ukrepe, s katerimi se ljudi dlje ohrani v šolah; dvig najnižje starosti, pri kateri preneha splošna šolska obveznost; dodatek za šolanje; prožne in alternativne načine izobraževanja v šolah in zavodih za poklicno izobraževanje;
- okrepiti cilj EU za „nov začetek“ za mlade brezposelne: vsak posameznik bi moral že zgodaj dobiti priložnost za usposabljanje ali delo: mladi, stari 15–19 let, najkasneje en mesec, mladi stari 20–24 let, pa dva meseca po začetku brezposelnosti; podpora mladinskim organizacijam pri zagotavljanju usposabljanja in pomoči tistim, ki predčasno opustijo šolanje, in osipnikom.

2.3 POVEČANJE DOSTOPA DO ZAPOSLOTITVE

Za ublažitev socialnega vpliva krize je treba ohraniti in privabiti več ljudi na trg dela, zlasti žensk, starejših delavcev in drugih diskriminiranih skupin, da se prepreči dolgotrajna brezposelnost in neaktivnost. Najboljši izhod iz izključenosti je zaposlitev: socialna Evropa se začne s službo, vendar tudi pred krizo vse preveč državljanov EU, ki bi se lahko vključili na trg dela, ni imelo dostopa do delovnega mesta.

Skupna načela EU za aktivno vključitev omogočajo enoten okvir za povečanje zaposlovanja, spopad s socialno izključenostjo in podporo socialni koheziji s posodobitvijo sistemov socialne zaščite. Razlogi za hitro izvajanje in spremljanje nedavnega priporočila Komisije o dejavnem vključevanju, ki ga je potrdil Svet, so trdnjši kot kdaj koli prej. Zaradi krize bodo potrebne nove vrste solidarnosti. Sheme minimalnega dohodka, ki so v veljavi v večini držav članic, lahko igrajo pomembno vlogo kot samodejni stabilizatorji in se lahko po potrebi okrepijo, da bi pripomogle k ohranjanju kupne moči ljudi brez službe zlasti v državah, kjer so nadomestila za primer brezposelnosti najnižja ali najkrajša.

Potrebni so nujni ukrepi, da se bodo prehodi med zaposlitvami plačali in bo dostop do zaposlitve boljši: zmanjšanje stroškov zaposlovanja delodajalcem in izkoriščanje potenciala za ustvarjanje delovnih mest, zlasti za nižje kvalificirane delavce; zmanjšanje odvracanja od dela, izboljšanje strukture davkov in nadomestil, da se bo delo izplačalo, vključno z zmanjšanjem davčnih bremen za osebe, katerih dohodki predstavljajo drugi vir prihodka v gospodinjstvu; zagotavljanje spodbud za brezposelne, da ustanovijo svoje podjetje, npr. s podjetniškim usposabljanjem in mikrokrediti. Države, ki se zdaj spopadajo z dotokom delavcev emigrantov, ki se vračajo zaradi krize, bi morale olajšati njihovo hitro vključitev v trg dela. Ker imajo ženske bolj negotove pogodbe ali so na trgu dela redkeje kot moški, je treba okrepiti ukrepe za zagotovitev enakopravnosti med spoloma.

Za izboljšanje možnosti prikrajsanih ljudi, da bi uspeli na trgu dela, vključno z zakonitimi imigranti iz tretjih držav, in za pomoč presežnim delavcem ter brezposelnim v najkrajšem mogočem času se zelo spodbuja boljše sodelovanje med javnimi organi, javnimi in zasebnimi zavodi za zaposlovanje, socialnimi službami, ponudniki izobraževanja odraslih, socialnimi partnerji in civilno družbo. Zlasti države članice in javni zavodi za zaposlovanje bi morali pospešiti vzajemno učenje, da se izboljša učinkovitost in uspešnost aktivnih politik trga dela.

Predlagani prednostni ukrepi

Okrepitev vključevanja in olajševanje dostopa do zaposlitve

Države članice morajo nameniti precejšnjo količino svojih sredstev ESS za izboljšanje učinkovitosti nacionalnih sistemov zaposlovanja in aktivnih politik trga dela ter za omogočanje spodbud za ustanovitev podjetja ali samozaposlitev. Države članice bi morale pospešiti aktivno izvajanje in spremljanje skupnih načel EU za dejavno vključevanje. V skladu s temi načeli in glede na velike možnosti, ki jih zagotavljajo obstoječa pravila za državno pomoč, se jih spodbuja, da:

- okrepijo cilj EU „Nov začetek“ za brezposelne odrasle, da se jim zagotovi novo delovno mesto, dodatno usposabljanje, vajeništvo ali drug ukrep za zaposljivost v 3 mesecih od prijave na javni zavod za zaposlovanje;
- pomagajo dolgotrajno brezposelnim do delovnih mest z zmanjšanjem stroškov dela, ki ne spadajo v plačo, npr. z ukinitvijo prispevkov za socialno varnost, če podjetje za 6 mesecev zaposli dolgotrajno brezposelno osebo, in z znižanimi stopnjami prispevkov za nadaljnje obdobje zaposlitve;
- spodbujajo zaposlovanje ranljivih skupin in starejših delavcev s ciljno usmerjenimi dodatki za zaposlitev in spodbudami za sklenitev delovnega razmerja, tudi v socialnih podjetjih, ter ne spodbujajo shem za zgodnjo upokojitve;
- spodbujajo povpraševanje in delovna mesta za nizko kvalificirano delovno silo, npr. z uvedbo davčnih olajšav ali drugih spodbud, kot so sheme za delno subvencioniranje gospodinjskih del in otroškega varstva;
- s podporo Komisije okrepijo sodelovanje in izmenjavo izkušenj med javnimi in zasebnimi zavodi za zaposlovanje, da se povečajo njihove zmožnosti za obvladovanje novega in obsežnega dotoka iskalcev zaposlitve.

3. BOLJŠA UPORABA SREDSTEV SKUPNOSTI

Skupno zavezo za zaposlovanje morajo podpirati vsi razpoložljivi instrumenti Skupnosti. Z ESS države članice že podpirajo mnoge ukrepe gospodarskega okrevanja, ki so skladni s ključnimi prednostnimi nalogami in ukrepi iz tega sporočila (glej Prilogo 3). Poleg tega so se po sprejetju Evropskega načrta za oživitve gospodarstva institucije EU dogovorile za številne zakonodajne spremembe za okrepitev vloge ESS pri blaženju učinkov krize. Evropski sklad za regionalni razvoj bi bilo treba prav tako v celoti izkoristiti za podporo ukrepom proti krizi.

Dostop do ESS in uporaba ESS sta bila poenostavljena; predplačila ESS državam članicam so bila pospešena in povečana: izplačana je bilo okoli 1,8 milijona EUR. Področje uporabe Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji (ESPG) je bilo prav tako razširjeno in se ga zdaj lahko v celoti aktivira: vsako podjetje, ki je prenehalo delovati zaradi krize in ima vsaj 500 zaposlenih, je zdaj lahko vključeno; tudi merila za izpolnjevanje pogojev so bila poenostavljena.

3.1 UPORABA VSEH RAZPOLOŽLJIVIH SREDSTEV KOT ODZIV NA KRIZO

ESS je izjemno orodje za naložbe v ljudi: približno 9 milijonov državljanov ima vsako leto neposredne koristi od ESS. Lahko se naredi še več, da bodo te možnosti v celoti izkoriščene. Nenadni vpliv krize zahteva nujno aktiviranje sredstev ESS, ki se ponavadi izplačujejo postopoma 9 do 10 let. S popolno uporabo proračuna, ki je na voljo v okviru finančnih perspektiv EU, bo Komisija samo v letih **2009–2010** zagotovila približno **19 milijard EUR za ESS**.

Komisija bo aktivno podpirala države članice pri hitrem nakazilu teh sredstev z upoštevanjem pravil Skupnosti o državnih pomočeh⁶; Uvedla bo hiter postopek, kadar koli bo treba prilagoditi program ESS, in skrajšala postopek na največ 1 mesec ter javnim organom zagotovila operativne smernice. Komisija tudi poziva države članice, naj pospešijo porabo in zmanjšajo omejitve v nacionalnih sistemih financiranja, da bodo nakazila ESS nacionalnim zakladniškim računom hitro izplačana izvajalcem programov ESS. Države članice se tudi spodbuja, da v celoti izkoristijo posojila Evropske investicijske banke (EIB), da se okrepi poraba ESS za njihove programe hitrega okrevanja.

Sodelovanje socialnih partnerjev je bistvenega pomena za uspeh ukrepov zaposlovanja, kot to ponazarjajo „Skupna priporočila o podpori okrevanju gospodarstva s pomočjo ESS“. ESS lahko pomaga: **1,2 milijarde EUR je namenjenih socialnim partnerjem v ESS** v razvojno zaostalih regijah izključno za krepitev zmogljivosti in skupne ukrepe. Socialni partnerji bi morali v sodelovanju z državami članicami te možnosti popolnoma izkoristiti.

Da bo vpliv nacionalne finančne podpore in finančne podpore EU kar največji za ključne prednostne naloge in ukrepe s tega sporočila, bodo države članice s sodelovanjem socialnih partnerjev dobile pomoč za **programe hitrega ukrepanja, finančna podpora ESS pa bo osredotočena na:**

⁶ Komisija je danes sprejela smernice o skladni državni pomoči za usposabljanje ter tudi smernice o skladni državni pomoči za prikrajšane in invalidne delavce – SEC(2009) 719.

- **pomoč delavcem in podjetjem, ki so v postopku prestrukturiranja**, vključno s programi usposabljanja v podjetjih, ki so, kadar je primerno, združene s spodbudami za zaposlovanje dolgotrajno brezposelnih; spodbude za selitve/znižanje stroškov selitev v regije, ki ponujajo možnosti za zaposlitev (npr. subvencioniranje prevoznih stroškov);
- **spodbujanje podjetništva in samozaposlitve**, vključno z ustanovitvijo novega podjetja ali zmanjšanjem stroškov posojil; oblikovanje trajnostnih poslovnih načrtov in mentorstvo za nova podjetja; zmanjšanje birokratskih postopkov in poenostavitev postopkov za ustanavljanje podjetij;
- **prilagoditev znanj in spretnosti potrebam trga dela**, vključno s kakovostnimi programi usposabljanja in izobraževanja; nove programi ali kurikulumi za izobraževanje o podjetništvu in gospodarstvu z nizkimi emisijami ogljika; raziskovalci, ki spodbujajo inovacije; instrumenti, vključno z IKT, za boljše spremljanje in predvidevanje potreb trga dela;
- **mlade**, vključno z ustvarjanjem več mest ali štipendij in posojil za usposabljanje in formalno izobraževanje; spodbude podjetjem za zagotavljanje pripravništva in vajeništva ali zaposlovanje mladih; alternativni načini usposabljanja za tiste, ki zgodaj opustijo šolanje;
- **najbolj ranljive skupine**, vključno z ukrepi za vključevanje in spodbudami za podjetja za zaposlovanje prikrajšanih delavcev ali prilagajanje delovnih pogojev za doseganje ravnotežja med poklicnim in zasebnim življenjem ter posebnim potrebam (npr. za starejše delavce in invalide);
- **javne zavode za zaposlovanje**, vključno z zagotavljanjem storitev vedno večjemu številu strank, nadgrajevanjem znanj in spretnosti zaposlenih v zavodih in spodbujanjem sodelovanja z zainteresiranimi stranmi.

3.2 POSPEŠEVANJE FINANCIRANJA ZA OBVLADOVANJE KRIZE

Dve možnosti pospešenega financiranja bosta znatno pomagali ukrepom za okrevanje v državah članicah:

- Komisija bo za podporo izvajanju programov za hitro okrevanje ter naložbam kohezijske politike na splošno v kratkem predlagala spremembo uredbe o strukturnih skladih, da državam članicam **ne bo treba zagotoviti nacionalnega sofinanciranja v letih 2009 in 2010**. Brez sprememb v porazdelitvi sredstev med državami članicami ali letne zgornje meje finančnega okvira EU za odobritve plačil bi morala ta možnost premaknitve izdatkov na začetek obdobja s stopnjo povračila EU v višini 100 % med pričakovanim vrhuncem krize pospešiti izvajanje projekta in hkrati zmanjšati finančne ovire zlasti v državah članicah, kjer sofinanciranje ESS pomeni znatno vsoto vseh odhodkov za zaposlovanje. Komisija bo skupaj z državami članicami budno spremljala vpliv programov hitrega ukrepanja s pomočjo trenutnih letnih in strateških sistemov poročanja ESS.
- Da bi brezposelnim ponudili novo priložnost in odprli pot do podjetništva nekaterim najbolj prikrajšanim skupinam v Evropi, tudi mladim, bo Komisija v kratkem predlagala nove **mikrofinančne ugodnosti EU za zaposlovanje** za

razvoj mikropodjetij in socialne ekonomije. S prerazporeditvijo 100 milijonov EUR iz obstoječega proračuna, ki bi se lahko povečali na več kot **500 milijonov EUR**, na skupno pobudo z mednarodnimi finančnimi institucijami, zlasti s skupino EIB, bo ta nova možnost razširila obseg namenske finančne podpore na nove podjetnike, ki imajo trenutno manjše možnosti za pridobivanje kreditov. Ustanovitelji mikropodjetij bodo poleg podpore v obliki obrestne mere ESS imeli podporo v obliki mentorstva, usposabljanja, svetovanja in krepitev zmogljivosti.

4. PRIPRAVE NA PRIHODNOST

Da bo EU iz krize prišla še močnejša, mora v celoti izkoristiti priložnosti evropskega socialnega tržnega gospodarstva z uresničevanjem dolgoročne strategije za reformo, Unijo spremeniti v gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika, ki je bolj konkurenčno in inovativno, z odprtimi trgi dela, ki bo zagotavljala bolj vključujočo družbo z boljšimi delovnimi mesti. Za to mora Evropa vlagati v spretnosti in zaposljivost ljudi ter zagotoviti vključujoče in učinkovite trge dela, zasidrane v načelih prožne varnosti.

Učinek sedanje krize je sicer izredno hud, v zadnjih nekaj mesecih pa je bilo zgubljenih mnogo delovnih mest, vendar pa jih je bilo v letih rasti pred krizo ustvarjenih precej več. V zadnjih dvanajstih letih je EU prispevala k napredku politik na trgu dela in njegovi uspešnosti, najprej z evropsko strategijo zaposlovanja (ESZ) in pozneje v okviru lizbonske strategije: s prepoznavanjem skupnih izzivov, prednostnih nalog in najboljših praks; z ambicioznimi skupnimi cilji in načrti; ter z vzajemnim učenjem.

največjo odgovornost za razvoj trga dela in socialnih politik bodo še naprej imele države članice, različnost situacij med državami članicami in v njih pa lahko zahteva različne pristope. Vendar skupne vrednote odprtosti, solidarnosti in zagotavljanja priložnosti, ki jih podpirajo različne nacionalne politike in politike EU ter institucije in obsežna zakonodaja Skupnosti, evropskim državljanom zagotavljajo resnične ugodnosti in dodano vrednost EU.

Te vrednote morajo še naprej podpirati odziv Unije na krizo. V resnici je vloga Unije pomembnejša kot kdaj koli prej. Strategija EU za obdobje po letu 2010 na področju zaposlovanja bo potrebovala izboljšane instrumente, sredstva in metode ter jasno vizijo o ključnih izzivih, s katerimi se družbe spopadajo, da bodo Evropa in njeni državljani iz krize prišli še močnejši.

Usklajevanje politik v okviru ESZ, vključno s smernicami zaposlovanja in priporočili za posamezne države, je ključno orodje za spodbujanje reform, ki podpirajo gospodarsko rast in ustvarjanje delovnih mest. Vendar pa bo treba glede na pretekle izkušnje ter svetovne, tehnološke, demografske in okoljske izzive okrepiti prihodnje politike in cilje za nadaljnje spodbujanje produktivnosti, konkurenčnosti in socialne pravičnosti.

Komisija bo do konca leta 2009 predstavila predloge strategije za rast in delovna mesta po letu 2010, vključno s strategijo zaposlovanja. Pri tem bo Komisija upoštevala trenutne razprave med institucijami EU in vsemi zainteresiranimi stranmi, zlasti o številnih do zdaj poudarjenih smernicah:

- tri ključne prednostne naloge politike iz tega sporočila bodo enako pomembne za prihodnje ESZ v času, ko Evropska unija obvladuje razkorak med blažitvijo krize in pripravo na gospodarsko okrevanje. ESZ bi moral politikam trga dela pomagati, da bodo poganjale rast in zaposlovanje, močno okrepile ravni znanja in spretnosti ter izkoristile pozitivno ekonomsko vlogo politik vključevanja pri uspešnosti zaposlovanja in finančni vzdržnosti;
- s prenovljeno strategijo EU za rast in delovna mesta bi morala biti ESZ enostavnejša ter imeti bolj osredotočene cilje, da se zagotovi boljša usklajenost;
- okrepiti bi bilo treba nacionalno odgovornost z močnejšo udeležbo nacionalnih parlamentov, socialnih partnerjev in drugih zainteresiranih strani pri oblikovanju in sprejemanju programov reform v državah članicah; bolj usmerjena uporaba strukturnih skladov, zlasti ESS, bi morala podpirati izvajanje politik zaposlovanja;
- vloga Komisije in držav članic pri sodelovanju s socialnimi partnerji bo bistvena za olajševanje primerjalnih analiz med državami in določanje meril uspešnosti.

5. SKLEP

Skupna zaveza EU za ključne prednostne naloge iz tega sporočila bi morala pomagati pri obravnavanju srednjeročnih in dolgoročnih izzivov Unije ter zagotoviti skladnost med temi in kratkoročnimi ukrepi okrevanja.

Komisija poziva Evropski svet, naj:

- se dogovori o treh ključnih prednostnih nalogah skupne zaveze EU za zaposlovanje;
- podpre proces izvajanja ukrepov držav članic, Komisije in socialnih partnerjev, predlaganih za vsako prednostno nalogo, ob upoštevanju posebne situacije posamezne države članice;
- potrdi predloge Komisije za boljšo uporabo sredstev Skupnosti v odzivu na krizo;
- povabi tristranski socialni vrh pred vsakim spomladanskim srečanjem Evropskega sveta k razpravi in spremljanju napredka, doseženega z vzpostavitvijo in izvajanjem prednostnih nalog in ukrepov skupne zaveze;
- upošteva predlog Komisije za spremljanje izvajanja skupne zaveze EU, skupaj z državami članicami in socialnimi partnerji, in na spomladanskem srečanju Evropskega sveta leta 2010 poroča o doseženem napredku ter njenih posledicah za agendo Unije po letu 2010.

Priloge:

1. Nedavni ukrepi držav članic v zvezi z zaposlovanjem

2. Spodbujanje začasnega skrajšanega delavnika

3. Boljša uporaba ESS